

FYLAKRA

**maandblad
rond de
utrechtse
fysika**

JAARGANG 28, nummer 3

INHOUD:

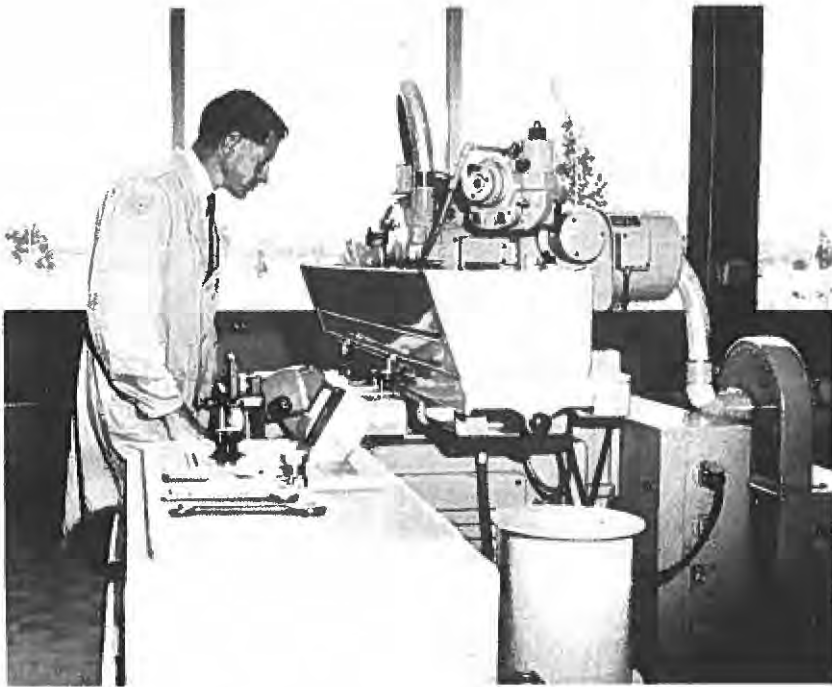
- pag. 61 en 62 Afscheid H. de Bouter.
pag. 63 en 64 Sociaal beleidskader TVC.
pag. 65 t/m 68 De Nederlandse Sterrewacht in
Zwitserland.
pag. 69 Afscheid H.C. van Doorn.
pag. 70 "Voorlichting".
pag. 71 t/m 73 Invoering BUWP.
pag. 74 en 75 Klein journaal.
pag. 76 Personalia.

FYLAKRA wordt uitgegeven door de vakgroepen
en afdelingen van de subfaculteit Natuur- en
Sterrenkunde van de Rijksuniversiteit Utrecht.

28e jaargang, nummer 3, april 1984.

Redactie: H.L. Buerman, G.J. Hooyman,
G. Nienhuis, A. van Nieuwpoort,
P. de Wit.

Druk: huisdrukkerij Transitorium I

AFSCHEID H. DE BOUTER.

Hans de Bouter, een vakman instrumentmaker van het oude stempel, gaat gebruik maken van de VUT-regeling en beëindigt derhalve zijn werkzaamheden in de sub-centrale werkplaats fysica per 1 mei 1984.

Velen van ons in de subfaculteit en daarbuiten hebben in de 40 jaar, dat hij bij de Natuur- en Sterrenkunde werkzaam was, gebruik kunnen maken van zijn grote vak-kennis en inventiviteit.

De instrumenten die door hem zijn vervaardigd, zowel in de oude werkplaats van het Fysisch lab. in de Bijl-houwerstraat als later in de Uithof, hebben hun weg in de Universiteit gevonden en hebben meegewerkt aan het voltooien van menige studie en menig onderzoek.

De Bouter is meer gespecialiseerd in het kleinere werk, waarbij je met een schetsje en een praatje en het nodige eigen initiatief, tot een goed resultaat tracht te komen.

Als sympathieke collega en medewerker heeft hij zo zijn eigen inbreng van weinig zeggen en veel doen. De functie van souschef in de metaalinstrumentmakerij heeft de Bouter jaren vervuld. Hij voelt zich echter het meest gelukkig als hij zijn handen kan laten waperen achter een werkbank of machine.

Zijn betrouwbaarheid bij het EHBO gebeuren mag zeker niet onvermeld blijven.

Hij heeft n.l. zeer deskundig "eerste hulp" verleend bij kleine verwondingen, bedrijfsongevallen en blessures tijdens sportactiviteiten.

We gunnen de Bouter zijn vervroegd uittreden van harte, wetende dat hij de achter hem liggende periode met volle inzet heeft gewerkt en nu meer tijd beschikbaar krijgt voor zijn hobby's.

In de werkplaats zullen we echter die inzet en dat derde handje wel missen, omdat deze hebben bevorderd dat zoveel zaken geruisloos zijn opgelost.

Hiervoor onze hartelijke dank!

Wij wensen hem dan ook, samen met zijn vrouw, nog veel gelukkige en gezonde jaren toe.

Misschien kan ik onze gevoelens het best uitdrukken door te zeggen: "Hans, we zullen je missen, het ga je goed".

We hopen dat velen dit met een handdruk zullen bevestigen op de afscheidsreceptie, woensdag 16 mei a.s., in de kantine van de werkplaats.

G. de Jong.

SOCIAAL BELEIDSKADER T.V.C.

Het Sociaal Beleidskader TVC is op dit moment het stadium van het overleg met de instellingsbesturen en met de vakcentrales gepasseerd. Daarin is overeenstemming bereikt.

Het SBK-TVC wordt echter pas van kracht als de Minister een aantal formele maatregelen treft, hetgeen naar verwachting in de zomer van dit jaar zal gebeuren.

Het Sociaal Beleidskader omvat de volgende hoofdpunten

a. Voorrang voor vrijwilligers. Dit bestond al voor situaties waar sprake is van overtolligheid.

De Minister is thans bereid dit begrip uit te breiden in die zin dat een medewerker, die zelf met ontslag bedreigd is, wel met reorganisatieontslag kan (met wachtgeld), wanneer een andere ontslagbedreigde medewerker zijn functie kan overnemen.

Onder omstandigheden kan dit een medewerker van een ander instelling betreffen.

b. Wachtgeldgarantie. Naar verwachting zal de overheidswachtgeldregeling in de komende jaren sterk verslechteren.

In het SBK geldt gedurende de TVC-operatie dat medewerkers, die op het moment dat tot hun ontslag besloten wordt 55 jaar of ouder zijn, kunnen kiezen ofwel voor de geldende wachtgeldregeling (d.w.z. 3 maanden 100%; 9 maanden 90%; 4 jaar 80% en daarna 70%), met het risico dat daarin in de toekomst gesneden wordt, ofwel voor een wachtgeldgarantie (d.w.z. 5 jaar 80%; daarna 70%), met de zekerheid dat daar niet in gesneden wordt.

(nb Gezien het bovenstaande is het College van Bestuur voornemens de vrijwilligheid onder de 55-ers zoveel mogelijk te stimuleren.)

c. Bovenallige aanstellingen. Met ontslag bedreigden kunnen, indien vastgesteld en vastgelegd wordt dat hen binnen 2½ jaar een passende functie bij de Universiteit kan worden aangeboden, bovenallig aangesteld blijven bij de Universiteit.

Zij krijgen in die periode 80% van hun oude salaris en moeten ook 80% van hun oude werktijd werken.

Deze tijd kan echter ook gebruikt worden voor om- of bijscholing. Deze regeling is ook mogelijk indien bij een andere instelling zeker een functie beschikbaar komt. De kosten van deze bovenallige aanstellingen worden door O. en W. vergoed.

d. Interuniversitaire herplaatsingen. Met ontslag bedreigden hebben gedurende een zekere periode een voorrrangsrecht binnen de gezamenlijke instellingen van Wetenschappelijk Onderwijs.

Hiervoor is het Interuniversitair Herplaatsingsbureau ingesteld.

e. Deeltijdontslag. Binnen het SBK wordt deeltijdontslag formeel mogelijk, met wachtgeld over dat deel van de werktijd waarvoor ontslag is verleend (70%).

Indien dit niet op vrijwillige basis gaat is hiervoor instemming van het OPRU vereist.

(nb het CvB is voornemens dit middel, zeker wanneer dit niet vrijwillig gaat, uiterst terughoudend toe te passen.

Voor de goede orde: geen van deze maatregelen (behalve het IHB) is op dit moment van kracht.

DE NEDERLANDSE STERREWACHT IN ZWITSERLAND.

Op 2 april j.l. promoveerde A.C. de Landtsheer op een proefschrift getiteld: "A contribution to the solution of the Algol paradox (zie Fylakra jaargang 28, nr. 2, blz. 60). Daar het waarneemmateriaal voor dit proefschrift voor het grootste deel is verkregen op de Nederlandse Sterrewacht in Zwitserland (de N.S.Z.) heeft de redactie van FYLAKRA mij gevraagd over beide het een en ander te schrijven.

De bouw en inrichting van de N.S.Z. is gereedgekomen eind december 1978.

De fotoelectrische waarnemingen zijn begonnen in januari 1979. De eerste waarnemers waren A.C. de Landtsheer en J. Rosenbaum, computerdeskundige aan de Sterrewacht, die alle software voor de sterfotometer heeft verzorgd.

De N.S.Z. is een joint adventure van de Katholieke Universiteit te Nijmegen, de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit te Amsterdam en de Rijksuniversiteit Utrecht.

Het is een voortzetting van een dergelijk ondernemen op de Peloponnesus (Griekenland) van 1967 tot en met 1973.

In die periode waren ook de R.U.Groningen en de R.U. Leiden in het samenwerkingsverband opgenomen. Het station stond toen vlak bij het dorpje Stephanion, niet ver van Mycene.

De Utrechtse 40 cm. reflector (F/12.5) heeft er gestaan. Daaraan gekoppeld was een eenvoudige éénkanaals sterfotometer, waarvan in de loop der jaren de bediening is geautomatiseerd.

Net als nu was toen de bedoeling van het station om studenten de gelegenheid te geven ervaring op te doen in praktische optische astronomie, iets dat in Nederland onmogelijk is.

De uit te voeren waarneemprogramma's maken deel uit van wetenschappelijk verantwoorde projecten.

Voor fotometrie waren de waarnemingsomstandigheden te Stephanion te slecht (atmosferische transmissie te variabel). Daarom is gezocht naar een betere site op niet te grote afstand van Nederland.

Uiteindelijk is, na relatief veel site-onderzoek (ook wel sightseeing genoemd red.) en veel wikken en wegen een dergelijk station weer op te bouwen nabij het plaatsje Ausserbinn in Wallis (Zwitserland).

Intussen is van 1973 tot 1978 de Utrechtse 40 cm. telescoop geheel gemoderniseerd en is een nieuwe sterfoto meter gebouwd, weer éénkanaals, maar nu choppend tegen de nachthemel, volledig geautomatiseerd, integrerend in elke kleur (8 filterplaatsen) tot een van te voren ingestelde SIN verhouding of een maximaal toelaatbare integratietijd.

Het geheel wordt gecontroleerd door een ingebouwde microprocessor. De verbinding met een online Apple computer vindt plaats met een RS 232.

Door gebruik te maken van multipliers met GaAs kathodes kan fotometrie bedreven worden tot bijna 900 nm. Het filtersysteem, bekend als "Utrecht Photometric System" (UPS), bestaat uit interferentie filters, max. 10 nm. breed, gecentreerd op golflengte gebieden waarin vrijwel geen stellaire of tellurische lijnen voorkomen.

Vooraf koele componenten van bedekkingsveranderlijken (dit zijn nauwe dubbelsterren, waarvan de componenten elkaar van de aarde uit gezien beurtelings bedekken) kunnen in de nabij-infrarode kleuren goed worden gedetecteerd. Zogenaamde Algol dubbelsterren hebben zo'n koele component.

Deze moeten in de loop van hun bestaan materie en impulsmoment hebben overgedragen aan de andere, veel hetere, component of zelfs hebben verloren aan de interstellaire ruimte.

Foto van het station in Zwitserland onder het houten dak, dat naar rechts kan worden weggeschoven, bevindt zich de Utrachtige 40 cm telescoop (zie Jaarverslag 1977, blz. 20).

Met medewerking van studenten heeft dr. De Landtsheer UPS lichtkolommen verkregen van het Algol systeem TV Cas, deze gereduceerd en geïnterpreteerd. TV Cas is het eerste Algol systeem, waarvoor het mogelijk is gebleken om met grote nauwkeurigheid de beginparameters te bepalen, zoals bijv. de massa's van de componenten bij het ontstaan van dit stelsel. Dit houdt in dat de leeftijd van dit stelsel kon worden bepaald en de hoeveelheid overgedragen materie en impulsmoment, alsmede die, die verloren is gegaan aan de interstellaire ruimte.

De Landtsheer heeft ook een zogenaamde "wijde" nauwe dubbelster bestudeerd, d.w.z. een nauwe dubbelster waarbij de componenten nog niet vervormd zijn door getijdekrachten.

Dit om na te gaan wat de merites van het UPS zijn. Het blijkt, dat met het UPS niet alleen betrouwbare dimensies van de componenten kunnen worden bepaald, maar ook betrouwbare temperaturen.

Dit laatste is gecontroleerd m.b.v. lage en hoge dispersiespectra van 100-300 nm, verkregen met de International Ultraviolet Explorer satelliet.

J.R.W. Heintze.

Met grote vreugde en
dankbaarheid maken wij U
bekend dat wij van de Here een
zoon hebben gekregen

Daniël Jacobus

Wij noemen hem

Daniël

Co van Hemert
Jeannette van Hemert-Clissenaar

AFSCHEID H.G. VAN DOORN.

Velen van ons kennen Henk van Doorn, een man die vele jaren zijn beste krachten aan "het Fysisch lab." heeft gegeven.

Het heeft even geduurd voordat hij zijn draai gevonden had, getuige de lijst van eerder vervulde betrekkingen. Henk was achtereenvolgens:

leerling-schakelwachter bij het Fysisch laboratorium; electricien bij Kersbergen; monteur bij het Gevu; filmopereur bij het Scala theater; monteur bij het Fysisch laboratorium; technicus bij het Analytisch chemisch laboratorium; electricien bij Vrumona; service monteur bij Miele ("er was geen betere") totdat hij op 1 augustus 1971 weer op het oude nest terugkeerde en wel in de functie van medewerker materialen magazijn in de subcentrale werkplaats fysica. In juni 1975 werd hij overgeplaatst naar de Interne Dienst van de subfaculteit, een meer ambulante functie waarin zijn "open" persoonlijkheid erg goed tot zijn recht kwam.

Ernstige rugklachten noodzaakten hem vroegtijdig met werken te stoppen. Hoewel hij de laatste jaren nog geprobeerd heeft zoveel mogelijk aan het werk te blijven, bleek zijn lichamelijke gesteldheid zodanig te verslechteren, dat doorgaan onverantwoord en onmogelijk was.

We zullen hem missen, zijn vrolijkheid, die hij - ondanks alles - steeds wist te bewaren, zijn moppen "ken je deze al?", zijn bereidheid anderen van dienst te zijn.

Ook U bent welkom op het afscheid op woensdag 9 mei a.s. vanaf 4 uur in "het Onderonsje", sousterrain subcentrale werkplaats.

jj/vn

"VOORLICHTING".

In de folder "De Rijksuniversiteit werkt met kracht aan energie besparing!" over het in gebruik nemen van de warmte-/krachtinstallatie, is één woord per abuis niet opgenomen.

Op de achterzijde van die folder wordt bij punt 4 het advies gegeven "In het voorjaar, najaar en winter kan het 's-nachts sluiten van de zonwering (indien aanwezig) een leuke besparing opleveren, te grote afkoeling van de ruimten wordt dan voorkomen".

Het woord 'binnen' is per abuis (?) niet opgenomen vóór het woord zonwering.

Zoals U weet moet de buitenzonwering altijd omhoog buiten de diensturen.

Storm vernielt n.l. neergelaten buitenzonwering, zoals veel bewoners van het LEF nog onlangs hebben gemerkt.

Jasperse.

KRINGLOOP VIA HET RIOOL?

Al jaren kennen we kringlooppapier: papier dat je voor de tweede of derde keer gebruikt.

Kort geleden kwam ik voor het eerst kringlooptoilet-papier tegen: W.C.-papier dat je voor de tweede of derde keer gebruikt.

Het zag er overigens erg schoon uit.

Toch wel knap, dat dat kan.

avdv

INVOERING BUWP

De kernnota BUWP bevatte oorspronkelijk voorstellen voor de omzetting van het zittende personeel naar de nieuwe structuur zuiver op grond van hun huidige rang; daarbij werd een uitzondering gemaakt voor wetenschappelijk hoofdmedewerkers (whm's) - omdat er, zoals bekend, veel meer whm's zijn dan er Universitaire Hoofd-Docenten-plaatsen (UHD) beschikbaar zouden komen - zonder dat aangegeven werd wat er dan precies met de whm's zou gebeuren. Inmiddels is de BUWP bijna 3 jaar onderwerp van overleg geweest tussen Minister en instellingen. Daarbij zijn gezamenlijk funktietyperingen ontwikkeld en is overeenstemming bereikt over de financieringsmethodiek. Naar het zich laat aanzien zal de feitelijke invoering nu in 1984 haar beslag krijgen.

In 1984 zal voorts een aantal andere, hiermee samenhangende maatregelen worden ingevoerd. Per 1 januari is het nieuwe Bezoldigings Besluit Rijks Ambtenaren (BBRA '84) van kracht geworden. Daarbij is bijvoorbeeld het stelsel van rangsbenamingen afgeschaft en is het grote aantal salarisschalen teruggebracht tot 18 nieuwe schalen. Voor de instellingen zal een apart Bezoldigingsbesluit voor het W.O. (BBWO) worden vastgesteld, dat voor het overgrote deel verwijst naar het BBRA '84, en voorts aparte bepalingen bevat voor enkele categorieën van personeel. Met name zijn dit de categorieën die betrokken zijn bij de BUWP-operatie. Het BBWO wordt 1 april '84 van kracht. Per 1 juli eindigt de maatregel waarmee de hogere whm-salarissen "bevroren" zijn geweest. De Minister is voornemens om ook per 1 juli '84 een Algemene Maatregel van Bestuur van kracht te laten worden, waarbij de positie van het zittend w.p. geregeld wordt. Voor zover nu bekend zal deze AMvB gaan inhouden dat alle wetenschappelijk medewerkers (I) en hoofdmedewerkers per 1 juli de functie van UD krijgen.

Dat laat de mogelijkheid open vóór de instellingen om daarna planmatig hun beschikbare UHD-formatie in te vullen (de beschikbare formatie voor de eerste invulling zal worden vastgelegd in het Ontwikkelingsplan 85/89). Voor degenen die onder het wetenschappelijke ambtenaren rangenstelsel vallen gelden vermoedelijk andere maatregelen.

De Kernnota BUWP verdeelt het w.p. in de nieuwe structuur in de volgende categorieën:

- a) kroondocenten;
- b) Un. Hoofddocenten;
- c) Un. Docenten;
- d) Wet. assistenten;
- e) W.p. belast met direkt ondersteunende taken.

Ten aanzien van de zittende kroondocenten en wetenschappelijk assistenten verandert er niets t.g.v. de invoering van de nieuwe structuur. Zittende wetenschappelijke medewerkers (I) en hoofd-medewerkers worden (naar verwachting) allen per 1 juli Universitair Docent (UD). Uit de UD's zullen dan vervolgens de Universitaire Hoofd-Docenten (UHD's) moeten voortkomen.

Voor twee andere categorieën ligt het vraagstuk wat gekompliceerder, te weten de stafleden met een rang uit het wetenschappelijk ambtenarenstelsel en de adjunct wetenschappelijke ambtenaren. In de kernnota BUWP is de categorie "w.p. belast met universitaire kerntaken" zo gedefinieerd dat deze alleen kunnen voorkomen in de faculteiten en in interfacultaire instituten en daarbinnen alleen in vakgroepen en werkgroepen. Dan rest er nog een groep wetenschappelijk (hoofd) ambtenaren, waarvan sommige wel belast zijn met universitaire kerntaken (dat wil zeggen alleen onderwijs of alleen onderzoek) en andere niet. De eerste groep zou o.i. per 1 juli eveneens UD moeten worden, de tweede groep niet.

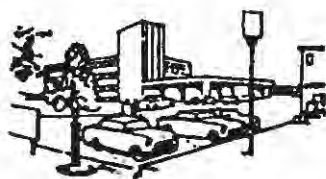
Voor degenen die behoren tot het w.p. niet belast met universitaire kerntaken geldt hetzelfde als voor het n.w.p., n.l. dat zij met gelijkblijvend salaris worden overgezet naar de korresponderende schaal in het nieuwe BBRA en dat voorts binnen 4 jaar met behulp van functiewaardering zal worden bepaald wat de bij de functie behorende salarisschaal is. Indien dit lager is dan de huidige schaal blijft overigens de huidige schaal voor de bezoldiging gelden.

mediabericht

De Subfaculteitsraad van Natuur- en Sterrenkunde heeft in zijn vergadering van 9 april j.l. de volgende uitspraak gedaan:

"De subfaculteit Natuur- en Sterrenkunde van de Rijksuniversiteit Utrecht zal, overeenkomstig haar gedragslijn uit het verleden, in haar onderwijs en onderzoek geen medewerking verlenen, uit eigen initiatief, noch via contract-research aan het ontwikkelen, produceren of installeren van wapens en vanwege de actualiteit met name te noemen van kernwapens".

Bovenstaande verklaring is gezonden naar het College van Bestuur en de Universiteitsraad van de Rijksuniversiteit Utrecht, zusterinstellingen en de beroepsvereniging van fysici en astronomen.

KLEIN JOURNAAL

SEMINARIUM.

Vakgroep natuurkunde en scheikunde van de vaste stof
 Vakgroep fluctuatieveverschijnselen:

- Vrijdag, 4 mei 1984 - W.M.A. Smit
 Stationaire en tijdsafhanke-
 lijke luminescentie van
 uranylmolybdaat.
- Vrijdag, 11 mei 1984 - L.G.J. de Haart
 Enige optische en fotoëlek-
 trochemische eigenschappen
 van verschillende titanaten.
- Vrijdag, 18 mei 1984 - M.J. Lammers
 Onderzoek aan röntgenfosfo-
 ren.

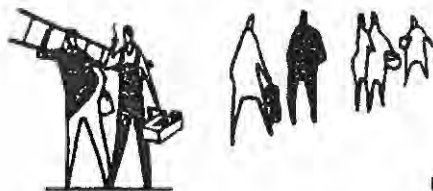
Plaats: laboratorium voor Vaste Stof, kamer 260.

Tijd: 16.30 uur.

SONNENBORGH COLLOQUIA.

- Dinsdag 1 mei 1984 - dr. Lee Hartmann (Center for
 Astrophysics).
 Rotation and Magnetic Braking
 of Young Stars.

- Dinsdag 8 mei 1984 - dr. Guust Nolet (Theoretische Geofysica, Utrecht).
Terrestrial seismic surface waves.
- Dinsdag 15 mei 1984 - dr. J.M.E. Kuijpers (Sterrewacht Utrecht)
Does turbulent Bremsstrahlung exist?.
- Dinsdag 22 mei 1984 - dr.ir.J.G.H. Joosten (Biofysica Utrecht).
Soap films.
- Dinsdag 29 mei 1984 - dr. W. Sutantyo (Bosscha Sterrewachtm Bandung).
Evolution of pulsars.

Personalia

DOCTORAALEXAMENS: op 9 april 1984 legden met goed gevolg het doctoraal examen af:

P.C.C. Wagemans (cum laude) in de theoretische fysica;
J.C.M. Steenbeek, in de algemene sterrenkunde.

IN DIENST:

mw. A.J. Böttger, promov. Fluctuatie (FOM), 16.4
C. Dekker, promov. Vaste Stof (RU), 1.4
J.G.H. Joosten, stafmedew. Biofysica (RU), 1.4

UIT DIENST:

A.J. Dammers, prom. Biofysica (RU), 1.4.
mw. A. van Dijk-Versfelt, secr. IVON (RU) 21.4
H.G. van Doorn, techn.medew. Interne Dienst (RU) 1.5
mw. H.G.J. Heijman, prom. Biofysica (RU), 1.5
J. Kaastra, prom. Sterrenkunde (ZWO), 1.5
P. Koole, prom. Biofysica (RU), 1.4.
D. Staartjes, mag.medew. Alg.Zaken (RU), 1.5
H. de Bouter, bedr.chef SCWF (RU), 1.5

FYLAKON NIEUWS.

25 april Bowling
30 mei Sportmiddag
3 oktober Excursie naar DAF/VOLVO

Elke laatste vrijdag van de maand van
16.00 tot 17.30 uur "SOCIALE BORREL" voor
alle medewerkers in de FYLAKON bar, kelder
subcentrale werkplaats.

De FYLAKON bar is ook geopend elke vrijdag
van 16.30 tot 18.00 uur.

Wie heeft ideeën voor activiteiten?

Het bestuur van FYLAKON zal ze graag horen.

Inleveradres: Chr. Fafieanie, hoofdmagazijn
lab. voor experimentele fysica.

